

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Комунальний вищий навчальний заклад
«Вінницька академія неперервної освіти»
Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

ІДЕЇ ГУМАННОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СУЧАСНА СИСТЕМА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-методичної конференції,
присвяченої 97-річчю від дня народження
Василя Сухомлинського,
м. Кіровоград, 29-30 вересня 2015 року**



Кіровоград
2015

УДК 378.1

ББК 74.580.223

I 29

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
(протокол від 27.10.2015 р. № 4)*

Ідеї гуманної педагогіки та сучасна система інклюзивного навчання : зб. матер. Всеукр. науково-метод. конференції, присвяченої 97-річчю від дня народження В.Сухомлинського, 29-30.09.2015 / уклад. О.Е.Жосан. – Кіровоград : Ексклюзив-систем, 2015. – 468 с.

Рецензенти:

Василенко Н.В., доктор педагогічних наук (м. Вінниця);
Войтко В.В., кандидат педагогічних наук (м. Кіровоград).

Відповідальна за випуск – Л.В.Корецька

Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ідеї гуманної педагогіки та сучасна система інклюзивного навчання», яка відбулася 29-30 вересня 2015 року на базі комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам.

Матеріали опубліковані в авторській редакції

ISBN 978-617-7079-38-4

© КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2015

© Автори статей, 2015

ЗМІСТ

Корецька Л.В. ВСТУПНЕ СЛОВО	11
Симоненко Т.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВИТИ В УКРАЇНІ	13
Альшевська Н.М. ГУРТКОВА РОБОТА З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНИХ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	17
Аргіропулос Д. ДІТИ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ШКОЛА, СІМ'Я, СТОСУНКИ (ДОСВІД ІТАЛІЇ)	23
Базика Є.Л. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	30
Барталевич Н.А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ВАДАМИ ЗОРУ, СЛУХУ ТА ДЦП У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	34
Беземчук Л.В., Чирва А.О. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ДО КОНСТРУЮВАННЯ УРОКІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	39
Бергхауер-Олас Емьовке Ласлівна. КІНЕТИЧНИЙ МАЛЮНОК ШКОЛИ ЯК МОЖЛИВИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	42
Божор Д.Ю. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗАВДАНЬ ЯК ОСНОВА В ПІДГОТОВЦІ ЯКІСНИХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В СИСТЕМІ ПТНЗ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	47
Бугайова С.І. ОСНОВНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВИТИ	50
Василенко Н.В. ІНКЛЮЗИВНА ОСВИТА: ЗМІСТ ТА НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	55
Вознюк О.В. СИСТЕМНА ПСИХОКОРЕКЦІЯ "ДІТЕЙ ДОЩУ" ТА "ДІТЕЙ СОНЦЯ"	61
Войтко В.В. ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО У РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ЗАТРИМКУ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	68

Гавриленко Л.В. ТЕХНОЛОГІЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ.....	74
Гайдай Л.В. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	79
Гулеватий А.А. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	82
Гурнік Л.В. ГУМАНІЗАЦІЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	87
Демешкевич В.А. СПЕЦИФІКА ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	91
Деркач В.Ф. В.О.СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РОБОТУ З «МАЛОЗДІБНИМИ» ТА «СЛАБОУМНИМИ» УЧНЯМИ.....	95
Добриніна С.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТА ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	102
Добровольська О.П. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИРШЕННЯ.....	105
Дорошенко О.М. ІНКЛЮЗИВНА «ЛІТНЯ ШКОЛА» ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	110
Доскалова О.С. ДІТИ З ДЦП. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА РОБОТА.....	116
Дяченко Н.І. БІБЛІОТЕКА В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	118
Дячок С.О. ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ІНТЕР-ТЕКСТ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ЛІНИ КОСТЕНКО).....	122
Єжова Т.Є. УЧАСТЬ У РОБОТІ ДИТЯЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ОСОБЛИВИХ ДІТЕЙ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	127

Єфіменко С.М. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	132
Жерновникова О.А. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	137
Жизномірська О.Я. ПІДГОТОВКА АСИСТЕНТІВ ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	141
Захарова Л.В. РОЛЬ ПЕДАГОГА В ОСВІТНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ, НАРОДЖЕНИХ ВІД ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ МАТЕРІВ..	146
Ільченко Г.А. ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ОСВІТИ ДЛЯ ВСІХ ДІТЕЙ.....	150
Ільченко О.П. СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ-ІНВАЛІДІВ В ПТНЗ.....	153
Казачінер О.С. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ.....	158
Кайдалова Г.П. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ.....	163
Калініна Т.С. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	165
Калініченко І.О. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	169
Калініченко Н.А. ПЕДАГОГІКА СЕРЦЯ ВАСИЛЯ СУХОМЛІНСЬКОГО.....	172
Картава Ю.А. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ДІАГНОСТИЧНОГО НАОЧНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ.....	177
Каспрішина С.М. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	180

Кашуба Л.В. ГУМАННО-ОСОБИСТІСНА ПЕДАГОГІКА В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО – ПЕРШООСНОВА НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА.....	183
Кваша Т.І. КАЗКИ В.СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК МЕТОД КОРЕКЦІЇ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ.....	187
Кендюхова А.А., Яременко Л.І. ДОСВІД В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО У ВИКОРИСТАННІ МЕТОДІВ БЕЗБАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ.....	192
Коврігіна Л.М. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ.....	200
Колісніченко С.В. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В СУЧАСНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	206
Конопацька О.С. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	210
Корда Є.М. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ПТНЗ.....	215
Кравець Н.П. ГУМАНІЗМ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ТА ПИТАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	219
Ленів З.П. ГУМАННА ПАРАДИГМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНИХ УМОВАХ У КЛАСИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	225
Лепеха Л.П. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ЛЬВОВА.....	229
Литвинова В.В. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	234
Лушинська О.В. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ.....	238

Ляшкова Н.О. БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	245
Магльована О.І. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА З ДІТЬМИ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ.....	250
Михайлишин Р.Р. ДУХОВНО-ГУМАНІСТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО.....	253
Місюня А.В. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛІВ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	259
Місюня Л.В. КОНЦЕПЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ДОСТУПНОСТІ У СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	264
Мозолюк-Коновалова О.М. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА.....	270
Молчанова О.М. ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ КОЛЬОРУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОРІЄНТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	274
Москалець А.В. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	279
Мотузова Н.М. ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО У СИСТЕМІ РОБОТИ ШКІЛЬНОГО БІБЛІОТЕКАРЯ З УЧНЯМИ, ЩО МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	284
Найда Н.І. ВКЛЮЧЕННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	289
Павлюх В.В. ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	294
Пахомова С.А. СПІЛКУВАННЯ ЯК ШЛЯХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ.....	299

Пашенко О.В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	303
Пелюстка М.І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ІНТЕГРАТИВНОГО, ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.....	307
Петрук І.С. РОЗВИТОК МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	310
Петько Л.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО У ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ МАЙБУТНІХ ДЕФЕКТОЛОГІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ.....	315
Полупанова Я.М. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – ВИХІДНА УСПІХУ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	319
Попелюшко Р.П. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО УМОВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	322
Присяжнюк Н.В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДРУНТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМАНДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	327
Проскурняк О.І. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	332
Прядко Л.О. ВИКОРИСТАННЯ СПАДЩИНИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО В РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	335
Пушишева В.Я. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ЧЕРЕЗ ІНКЛЮЗИЮ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	338
Ростикус Н.П. ПРОБЛЕМИ АСИСТУВАННЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ІЗ ЗПР В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	344
Ротанова К.С. ІНКЛЮЗИЯ ЯК ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	348

Савчук Л.О. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	352
Семак С.М. РЕАЛІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	356
Семашко Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ЗАКЛАДІ.....	361
Семеряк Н.В. УПРОВАДЖЕННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИКУ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ З ДІТЬМИ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	365
Сивиринчук Н.О. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ.....	368
Сіліна Г.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ГОТОВНОСТІ ТА МОТИВАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	374
Скрипник Т.В., Недозим І.В. СИСТЕМА ТЕХНОЛОГІЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	379
Стоянова Н.О. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА ГУМАНІСТИЧНИХ ТА ДЕМОКРАТИЧНИХ ЗАСАДАХ.....	382
Сурмяк Ю.Р., Кудрик Л.Г. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ В. СУХОМЛІНСЬКОГО НА ІНТЕГРАЦІЮ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	387
Таранченко О.М. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	392
Татаринцев О.В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ АСИСТЕНТІВ УЧИТЕЛІВ ДЛЯ РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСАХ.....	397

Убийконь Т.М., Черкас О.О. ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ: ГУМАНІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	401
Фалинська З.З. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗІЇ ЗАСОБАМИ ГУМАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	407
Хода М.Л. В.СУХОМЛИНСЬКИЙ ЯК ПРАКТИЧНИЙ ПСИХОЛОГ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	411
Червонець І.В. ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ З ІНКЛЮЗИВНОГО ТА ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	414
Чопик Л.І. ПРОСТОРОВЕ ОРІЄНТУВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ.....	421
Чуркіна В.Г., В.Г.Косенко В.Г.ІДЕЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЦІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО.....	424
Шишова І.О. ТВОРЧА ПРАЦЯ ЯК СКЛАДОВА ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	431
Шпиль А.В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ У СПЕЦІАЛЬНИХ КЛАСАХ ІНТЕНСИВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ.....	436
Яндрова Ю.В. МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	441
Янкул С.П. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА НА КІРОВОГРАДЩИНІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	446
Яценко В.О. МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ КОНСУЛЬТАНТІВ ПМПК У ПРОЦЕСІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	450
РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	454
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	460

в якій зафіксовано об'єктивну необхідність наявності певного варіанту взаємодії його структурно-функціональних елементів.

Дидактичний творчий модуль можна визначати як функціональний вузол процесу навчання, який об'єднує сукупність елементів змісту мистецької освіти, компонент конструктивної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими потребами.

Список використаних джерел

1. Беземчук Л.В. Конструювання творчого компонента змісту музичної освіти в основній школі / Лариса Беземчук // Автореферат канд. пед. наук. 13.00.09. – Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Скороди. 2007. – 19 с.

2. Хуторской А.В. Практикум з дидактики та сучасним методикам навчання/ Андрей Хуторской. СПб : Санкт-Петербург, 2004. – 539 с.

3. Бабин І.І. Модульна організація процесу навчання в загальноосвітній середній школі / Іван Бабин 13.00.01: дис. ... канд. пед. наук. – Тернопіль, 1997. – С. 11-17.

4. Ярмошук І. Інклюзивне навчання в системі освіти / Ігор Ярмошук / Шлях освіти. – 2009. – № 2. – С. 24-28.

5. Арчакова Т.О. Інклюзія: задача для педагога/ Тетяна Арчакова (Електронний ресурс)// Режим доступу:

<http://psyjournals.Ru/articles/21274.Shtml>.

УДК 159.9.072

Бергхауер-Олас Емьовке
Ласлівна

м. Берегово, Закарпатська область

КІНЕТИЧНИЙ МАЛЮНОК ШКОЛИ ЯК МОЖЛИВИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Для розкриття соціальних зв'язків у шкільних колективах поряд із соціометричними дослідженнями можна використовувати і проєктивний рисунковий тест – кінетичний малюнок школи. Цей метод добре вбудовується в процес інклюзивного навчання, адже педагог може отримати такі відомості про учнів, які важко виявити іншими методами.

Ключові слова: проєктивний рисунковий тест, кінетичний малюнок школи, соціальні зв'язки, інклюзивне навчання, педагогічна робота.

This article introduces a new clinical technique for teachers who would like to know more about the children's school problems. The Kinetic School Drawing (KSD) asks the child to draw a picture of himself in school with a teacher and one or two friends to reveal his

perception of his role. The innovative method beside the sociometric procedures is useful for teachers in inclusive education.

Keywords: *projective drawing test, Kinetic School Drawings (KSD), social relations, inclusive education, educational work.*

Вступ. Мета даного дослідження – представити захоплюючий, відмінний та дуже корисний для педагога проєктивний рисунковий тест.

Унікальність кінетичного рисункового тесту полягає в змалюванні образів, зображених на малюнку, в дії, про що відповідно до інструкції психолог просить особу, яка виконує тест. Завдяки застосуванню цього методу виявляються несформовані, невимовлені і дуже часто невизнані міжособистісні проблеми [10]. Результати діагностики можуть надати інформацію про роль і місце особистості в колективі [3], а також допоможуть розкрити динамічну строкатість динаміки групи [6].

Система кінетичного рисункового тесту (Kinetic Drawing System) ґрунтується на інтеграції *кінетичного малюнку сім'ї* Р.Бернса і С.Кауфмана (1970) і новішого *кінетичного малюнку школи* [4]¹. Кнофф і Проут, вивчаючи історичний розвиток цих методик, їх понятійну подібність та виявивши приховані в них можливості, об'єднали два методи кінетичного рисункового тесту [2]. При спільному застосуванні кінетичного малюнку сім'ї та кінетичного малюнку школи та порівнянні двох малюнків відкривається можливість знайти зв'язки між сімейними та шкільними проблемами дитини, виявити такі проблеми у школі, коріння яких криється у сімейних конфліктах (це твердження діє і в оберненому вигляді) [9]. Перший детальний опис кінетичної рисункової діагностики угорською мовою опублікував Золтан Ваш, який вніс певні зміни у процедуру проведення тесту. Детальніше її описано нижче.

Процедура методу кінетичного малюнку школи

Особливістю кінетичного малюнку школи є те, що дитина малює школу, себе в ній, вчителя та одного чи двох друзів таким чином, щоб кожен виконував якусь дію [5]. Для тесту необхідна

¹ Передвісником методу можна вважати тест «Груповий малюнок», опублікований 1956 року в «Гар і Гар», а також Draw-A-Group (DAG), у якому дитину просять зобразити себе з улюбленими товаришами на дитячому майданчику, під час чого роблять те, що найбільше любить дитина (усе це використовуючи кольорові олівці). У цьому рисунковому тесті аналізуються кількість фігур, природа дій та поява авторитетної особи (вчителя) [9].

мінімальна кількість засобів: альбомний листок формату А4, олівець твердості В або 2В. Кінетичний малюнок школи згідно з оригінальною інструкцією² Проута і Філіпса (1974) передбачає виконання такої інструкції: *«Будь ласка, намалюй одну школу так, щоб кожен щось робив. Спробуй намалювати цілу людину і малюй настільки ретельно, наскільки зможеш. Пам'ятай, намалюй себе, свого вчителя, одного чи двох друзів так, щоби кожен щось робив!»* [4].

Інструкція, запропонована З. Вашом, коротша і завдяки більшій сконденсованості краще відповідає проєктивному підходу, ніж оригінальна версія: *„Намалюй себе у школі, разом із вчителем та одним-двома друзями так, щоб кожен щось робив!»* [8]. Як і при будь-якому іншому проєктивному рисунковому тесті, у цьому випадку тест також дуже чутливий до інструкції, отже, істотним критерієм є те, щоб інструкція прозвучала слово в слово до написаного вище.

У випадку, якщо учень говорить, що у нього нема друзів, він може намалювати однокласників, але відповідь дитини як актуально генетичну реакцію слід записати. З.Ваш, застосовуючи системний підхід, інтерпретує також людей-паличок, на відміну, наприклад, від Кноффа і Проута (1983) [11].

Кінетичний малюнок школи може виконуватися як індивідуально, так і в групі. Хоча індивідуальний рисунковий тест вимагає більше затрат часу, однак, беручи до уваги актуально генетичні стани, може надати більше інформації про дитину. Груповий рисунковий тест вимагає особливої уваги, оскільки слід подбати про те, щоб діти не впливали на малюнки одне одного. Особі, що проводить тест, необхідно розпитати дитину про всі ті фігури, мотиви чи дії на вже готовому малюнку, які для неї не зрозумілі чи не піддаються ідентифікації. На виконання завдання не передбачено конкретно відведеного часу, варто забезпечити дитині можливість вільно розкритися без обмежень у часі. У випадку групового тестування разом з усією підготовкою та післятестом процедура займає приблизно 35 хвилин, а при індивідуальному тестуванні часові рамки можуть дещо змінюватися [10].

² „I'd like you to draw a school picture. Put yourself, your teacher, and a friend or two in the picture. Make everyone doing something. Try to draw whole people and make the best drawing you can. Remember, draw yourself, your teacher, and a friend or two, and make everyone doing something” [1, с. 4.].

Коли діти подають знак, що закінчили, особа, що проводить тест, дає кілька – дуже важливих з точки зору інтерпретації – додаткових інструкцій (вказівок):

- Пронумеруй фігури людей у порядку, в якому вони були намальовані!

- Напиши на малюнок імена людей, що на ньому зображені! (біля фігури чи під нею, або де є місце, можна провести і стрілку, але щоб усе було зрозуміло).

- Біля свого імені постав зірочку!

- Напиши на малюнку, хто що саме робить!

- На звороті напиши своє ім'я та вік!

Після виконання рисункового тесту особа, що проводила тестування, повинна переконатися, чи всі елементи малюнка зрозумілі, перевірити, яка фігура кого зображує і що саме робить кожна змальована фігура. Детальніший післятест передбачає можливість поставити ще кілька додаткових запитань: «Що у ньому хорошого? Що у ньому поганого? У яких стосунках він з тобою перебуває? Про що саме думає? Чого йому хочеться, що він найбільше потребує? Що робив перед тим, як (називається дія, вказана дитиною)? У яких стосунках перебуває з іншими? Що ти відчуваєш стосовно нього? [7, с. 499]. А. Зіанс у своїй праці рекомендує ставити у післятесті ще й проєктивні запитання стосовно школи: «Від чого б ти звільнився у школі? Скільки біди, проблем завдає тобі школа? У чому ти найкращий у школі? Що ти любиш у школі найбільше? Що найкраще і найгірше у школі? Що ти любиш робити найбільше поза школою?» [12, с. 76].

Інтерпретація кінетичного малюнку школи

Пропонуємо здійснювати психологічну інтерпретацію та оцінку кінетичного малюнка школи на основі системного підходу Золтана Ваша. А.Зіанс у попередніх дослідженнях залучив до аналізу змісту та інтерв'ю як експертів, так і не експертів лікарів, що займаються науковою роботою, порівнявши їх підходи. У результаті усі використовували в ході аналізу один підхід. Виходячи з глобального аналізу малюнків, вони звертали увагу на настрій малюнка, його організаційні моменти, а також на використання простору. Крім цього, вважали важливим, щоб аналіз зроблених малюнків враховував особливості етапів розвитку навиків малювання конкретної вікової групи, а також наголошували, що треба брати до уваги вербальну та невербальну реакцію дитини під час проходження рисункового тесту (поведінка під час тесту). Істотним моментом можна вважати те, яким шляхом експерти ще до моменту аналізу тесту прагнули пізнати зміст малюнку та відповідне пояснення перспективи дитини. Для підтвердження чи – у разі потреби – спростування

гіпотези вони проводили співбесіду з дітьми, вчителями та батьками. Так поступово, у ході пошуку зразків, крок за кроком рухаючись до розуміння, почали припасовуватися один до одного та набувати змісту образи. На противагу цьому не експерти хоча і розпізнавали нестандартні, «випадаючі» образи чи фігури на малюнку, однак не змогли синтезувати їх з іншими даними; їхня інтерпретація (аналіз) була коротка і незв'язна, вони не досягнули когерентного розуміння [9; 10; 12].

Висновки. Кінетичний малюнок школи – це техніка, придатна насамперед для дослідження соціальних зв'язків дітей та підлітків, ця методика є вихідним моментом для визначення точок спостереження за ставленням дітей до ровесників і старших. Інтерпретації сприяє і те, що «згідно з даними аналізу нормальна дитина, що легко пристосовується до середовища, позначає на упорядкованому малюнку педагога, себе і переважно двох друзів, у школі, у класі, у ході типової шкільної діяльності, на оптимальній відстані серед теплого, веселого, ігрово-чуттєвого настрою» [8, с. 164.].

Перевагою системного підходу є те, що інтерпретувати кінетичний малюнок школи можна без перерахування словникових значень. Аналіз конфігурації з точки зору системного підходу вважає системою розуміння аналізованої особи як цілості, а підсистемами – які отримують значення виключно у цій системі – вважає малюнки. Складниками системи являються анамнестичні, малюнкові та поведінкові фактори, ідентифіковані у ході психологічної інтерпретації. Для цього особа, що проводить аналіз, крок за кроком застосовує методи аналізу контексту, актуального генезису, феноменологічного аналізу, інтуїтивного аналізу, глобального аналізу тощо [9]. У ході роботи створюється конфігурація для того, щоб поєднати в індивідуальну цілісність розкриті компоненти [10].

Список використаних джерел

1. Knoff, H. M. – Prout, H. T. (1985) The Kinetic Drawing System: A review and integration of the Kinetic Family and School Drawing techniques. In: Psychology in the Schools, 22, 50-59. ст.
2. Knoff, H. M. (Ed. 1986): The Assessment of Child and Adolescent Personality. New York, The Guilford Press.
3. Luskhanova, N. G. – Korobejnyikov, I. A. (Лусканова, Н. Г. – Коробейников И. А.) (1993): Диагностика школьной дезадаптации. М.
4. Prout, H. T. – Phillips, P. D. (1974): A clinical note: The kinetic school drawing. In: Psychology in the Schools. Vol. 11. Issue 3. 303-306. ст.
5. Vass, Z. (2001): A kinetikus családrajz (Kinetic Family Drawings) alkalmazása a pszichodiagnosztikában. In: Magyar Pszichológiai Szemle, 2001, 56, 107-135 ст.
6. Vass, Z. (2007): Formai-szerkezeti rajzelemzés. Budapest, Flaccus Kiadó. –

345 ст.

7. Vass, Z. (2010): A kinetikus iskolarajz rendszerszemléletű konfigurációelemzése. In: Magyar Pszichológiai Szemle, 65.3. 495-527 ст.

8. Vass, Z. (2011a): A képi kifejezéspszichológia alapkérdései. Budapest, L'Harmattan Kiadó. – 241 ст.

9. Vass, Z. (2011b): A hétlépéses képelemzési módszer (SSCA). Budapest, Flaccus Kiadó. – 65 ст.

10. Vass, Z. – Perger, M. (2011): A kinetikus iskolarajz. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó. – 78 ст.

11. Vass, Z. (2006/2013): A rajzvizsgálat pszichodiagnosztikai alapjai. Budapest, Flaccus Kiadó. 2. kiadás – 930 ст.

12. Zians, A. W. (1997): A qualitative analysis of how experts use and interpret the kinetic school drawing technique. Thesis, University of Toronto.

УДК 377 (376)

Д.Ю. Божор
м. Кіровоград

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗАВДАНЬ ЯК ОСНОВА В ПІДГОТОВЦІ ЯКІСНИХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В СИСТЕМІ ПТНЗ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Метою моєї доповіді є висвітлення методики корегування для підготовки якісних кадрів в системі професійно-технічної освіти в інклюзивному середовищі. Головним є адаптація учнів в групі та розроблення диференційованих завдань для діагностики та контролю засвоєння знань.

Результатом диференціації навчання повинно бути більш просте та швидше засвоєння предмету. Цьому сприяє створення ситуації успіху, яка позитивно впливає.

Ключові слова: інклюзія, диференціація, впровадження інклюзивної освіти.

The purpose of my lecture is illumination of method of correction for training of high-quality personnels in the system professionally technical education in the group of students flawy. Main is adaptation of students in a group and development of the differentiated tasks for diagnostics and control of mastering of knowledges. The result of differentiation of studies must be more simple and more rapid mastering of object. Creation of situation of success, which influences positively, is instrumental in it.

Keywords: inclusion, differentiation, introduction of inclusive education.

Вступ. Міжнародні стандарти в галузі прав людини базуються на ідеї участі кожної особи в суспільному житті на засадах рівності й без дискримінації (ООН, 1993 рік). Поширення в Україні процесу інклюзивного навчання дітей з обмеженими

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Альшеевська Наталія Миколаївна, педагог-організатор міського культурно-спортивного центру Житомирської міської ради.

Аргіропулос Дімітріс, доктор філософії, професор Болонського університету (Італія).

Базика Євгенія Леонідівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та корекційної освіти Миколаївського міжрегіонального інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Барталевич Наталія Анатоліївна, викладач професійно-технічного училища № 12 м. Знам'янки Кіровоградської області.

Беземчук Лариса Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки; *Чирва А.О.*, студентка Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Бергхауер-Олас Емьовке Ласлівна, старший викладач кафедри педагогіки та психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, аспірант Печського Університету.

Божор Дмитро Юрійович, майстер виробничого навчання державного навчального закладу «Вище професійне училище № 9 м. Кіровограда».

Бугайова Світлана Іванівна, соціальний педагог Олександрійського професійно-технічного училища № 17 Кіровоградської області.

Василенко Надія Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент; професор кафедри управління та адміністрування комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти».

Вознюк Олександр Васильович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної освіти і педагогічних інновацій Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Войтко Валентина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти комунального закладу «КОІПО імені Василя Сухомлинського».

Гавриленко Людмила Володимирівна, вчитель Новомиргородської ЗШ I-III ст. № 3 Кіровоградської області.

Гайдай Лариса Володимирівна, старший викладач, заступник декана з виховної роботи мистецького факультету Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Гулеватий Андрій Анатолійович, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Гурнік Людмила Василівна, доцент кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Демешкевич Володимир Андрійович, практичний психолог загальноосвітньої школи II-III ступенів № 10 Кіровоградської міської ради Кіровоградської області.

Деркач Валентина Федорівна, директор НВК «Павлівська загальноосвітня школа I-III ступенів – лицей імені В.О.Сухомлинського» Онуфріївської районної ради Кіровоградської області.

Добриніна Світлана Миколаївна, вчитель-логопед НВК: ЗСНЗ № 26 I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад – дитячий юнацький центр «Зорецвіт» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області.

Добровольська Ольга Петрівна, завідувач психолого-медико-педагогічної консультації відділу освіти, молоді і спорту Новоархангельської райдержадміністрації.

Дорошенко Олена Миколаївна, завідувач Кіровоградської міської психолого-медико-педагогічної консультації.

Доскалова Ольга Сергіївна, практичний психолог, спеціаліст I кваліфікаційної категорії Степнянського НВК: «загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Кіровоградської області.

Дяченко Надія Іванівна, методист науково-методичної лабораторії виховної роботи і формування культури здоров'я комунального закладу «КОШПО імені Василя Сухомлинського».

Дячок Світлана Олександрівна, заступник директора з виховної роботи, вчитель української мови та літератури, зарубіжної літератури Колиндянської загальноосвітньої школи I-III ступенів Чортківського району Тернопільської області.

Ежова Тетяна Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ортопедагогіки та реабілітології Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Єфіменко Світлана Миколаївна, кандидат педагогічних наук, вчитель трудового навчання Покровської ЗШ I-II ст. Кіровоградської обл.

Жерновникова Оксана Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національн. пед.

університету імені Г.С. Сковороди.

Жизномірська Оксана Ярославівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти.

Захарова Людмила Валеріївна, вихователь «Обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений Гай» Харківського району.

Ільченко Галина Анатоліївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Маловисківської загальноосвітньої школи № 3 I-III ступенів Масовисківської міської ради Кіровоградської області.

Ільченко Оксана Петрівна, соціальний педагог Державного навчального закладу «Вище професійне училище № 9 м. Кіровоград».

Казачінер Олена Семенівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики навчання мов і літератури комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».

Кайдалова Галина Петрівна, аспірант Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Калініна Тетяна Станіславівна, кандидат психологічних наук, завідувач секції спеціальної та інклюзивної освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Калініченко Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського.

Калініченко Надія Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри біології та методики її викладання Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Картава Юлія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Національного пед. університету імені М.П. Драгоманова.

Каспрішина Світлана Миколаївна, вчитель початкових класів Новоградівської ЗШ I-III ступенів Бобринецького району Кіровоградської області.

Кашуба Людмила Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри корекційної педагогіки та інклюзії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Кваша Тетяна Іванівна, практичний психолог Кіровоградського спеціального дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 46 «Краплинка» для дітей з порушенням зору.

Кендюхова Антоніна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології і корекційної освіти КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського».

Коврігіна Лілія Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Колісніченко Сергій Володимирович, вчитель історії Помічянської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 ім. Героя України Євгена Степановича Березняка.

Конопацька Олена Семенівна, методист з інклюзивної освіти центру методичного забезпечення загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Корда Євгенія Михайлівна, практичний психолог Державного навчального закладу «Кіровоградський професійний ліцей імені Героя Радянського Союзу О.С.Єгорова».

Корецька Людмила Вікторівна, директор комунального закладу «КОШПО імені Василя Сухомлинського».

Косенко Катерина Олегівна, методист Центру громадянського виховання комунального вищого навчального закладу «Харківська академія непервної освіти».

Кравець Ніна Павлівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри психокорекційної педагогіки Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Кудрик Ліліана Григорівна, кандидат філософських наук, професор кафедри життєвих компетентностей Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Ленів Зоряна Павлівна, кандидат педагогічних наук, в.о. декану факультету педагогічної освіти, доцент кафедри корекційної педагогіки та інклюзії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Лепеха Лілія Петрівна, викладач педагогічного коледжу Львівського національного університету ім. І.Франка.

Литвинова Віра Володимирівна, старший науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

Лушинська Олена Володимирівна, асистент кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського націон. університ. ім. І. Франка.

Ляшкова Наталія Олександрівна, вчитель-дефектолог Вінницького соціально-економічного інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Магльована Олена Іванівна, вчитель-логопед комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання № 15 «Загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад комбінованого типу, дитячий юнацький центр «Явір» Кіровоградської міської ради Кіровоград. обл.».

Мачинська Наталія Ігорівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Михайлишин Рома Романівна, старший викладач кафедри корекційної освіти та інклюзії факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Місюня Анна Володимирівна, лаборант лабораторії менеджменту освіти навчально-методичного центру освітньої інтеграції Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова.

Місюня Лілія Валеріївна, методист науково-методичної лабораторії з інклюзивного та інтегрованого навчання Комунального закладу «КОШПО імені Василя Сухомлинського».

Мозолюк-Коновалова Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та трудового навчання Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Молчанова Оксана Миколаївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського».

Москалець Анна Вікторівна, завідувач районної ПМПК відділу освіти Долинської райдержадміністрації Кіровоградської області.

Мотузова Наталія Миколаївна, бібліотекар загальноосвітньої школи I-III ступенів № 30 Кіровоградської міської ради Кіровоградської області.

Найда Надія Іванівна, вчитель початкових класів Компаніївської загальноосвітньої школи I-II ступенів Компаніївської районної державної адміністрації Кіровоградської області.

Недозим Інна Вікторівна, аспірант лабораторії навчання і розвитку дітей з аутизмом Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

Павлох Вікторія Вікторівна, старший викладач кафедри педагогіки, психології і корекційної освіти комунального закладу «КОШПО імені Василя Сухомлинського».

Пахомова Світлана Анатоліївна, завідувач районної психолого-медико-педагогічної консультації відділу освіти Олександрівської районної державної адміністрації Кіровоградської області.

Пащенко Ольга Василівна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри університетської та професійної освіти і права ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Пелюстка Марина Іванівна, здобувач Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, психолог Харківської громадської організації «Центр реабілітації молодих інвалідів та членів їх сімей «Право вибору».

Петрук Ірина Степанівна, аспірант, методист з дошкільного виховання центру методичного забезпечення загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Петько Людмила Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови Інституту іноземної філології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Полупанова Яна Миколаївна, методист навчально-методичної лабораторії інклюзивного навчання комунального вищого навчального закладу «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Попелюшко Роман Павлович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології та педагогіки Хмельницького національного університету.

Присяжнюк Наталія Валер'янівна, завідувач лабораторії інклюзивної освіти комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти».

Проскурняк Олена Ігорівна, доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри корекційної освіти та спеціальної психології комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія».

Прядко Любов Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри андрагогіки та корекційної освіти Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Пушишева Валентина Яківна, директор Кіровоградського інституту розвитку людини.

Ростикус Надія Петрівна, асистент кафедри початкової і дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Ротанова Крістіна Сергіївна, методист з інклюзивного навчання кафедри педагогіки та психології Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Савчук Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри, професор кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Семак Світлана Мирославівна, методист лабораторії дошкільної та початкової освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти.

Семашко Ніна Василівна, вчитель історії Піщанобридської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-II ступенів.

Семеряк Наталія Володимирівна, асистент кафедри початкової і дошкільної освіти Львівського націон. університету імені Івана Франка.

Сивиринчук Наталія Олександрівна, учитель-дефектолог (тифлопедагог) Комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів, ліцей «Сокил», центр позашкільн. виховання Кіровоградської міської ради Кіровоград. області».

Симоненко Тетяна Василівна, начальник відділу освіти дітей з особливими потребами департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України.

Сіліна Галина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри виховання й розвитку особистості комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії навчання і розвитку дітей з аутизмом Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Стоянова Надія Олександрівна, вчитель початкових класів Новомиргородської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3 Кіровоградської області.

Сурмяк Юрій Романович, кандидат педагогічних наук, доцент Львівського державного університету внутрішніх справ; *Кудрик Ліліана Григорівна*, кандидат філософських наук, професор кафедри життєвих компетентностей Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Таранченко Оксана Миколаївна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник лабораторії сурдопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

Татаринцев Олександр Володимирович, завідувач відділу спеціальної педагогіки комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти».

Убийконь Тетяна Миколаївна, заступник директора з виховної роботи, вчитель української мови та літератури, зарубіжної літератури спеціальної школи-інтернату № 15 м. Києва.

Фалинська Зоряна Зеновійвна, кандидат педагогічних наук, завідувач практиками, доцент кафедри корекційної педагогіки та

інклюзії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Хода Марина Леонідівна, вчитель початкових класів, практичний психолог Цукрозаводського НВК (ЗШ I-III ступенів – ЦХЕТУМ) Олександрійської районної ради Кіровоградської області.

Червонець Інна Володимирівна, завідувач науково-методичної лабораторії з інклюзивного та інтегрованого навчання комунального закладу «КОІППО імені Василя Сухомлинського».

Черкас Олександр Олександрович, вчитель української мови та літератури, інформатики спеціальної школи-інтернату № 15 м. Києва.

Чопик Леся Іванівна, викладач, вчитель-дефектолог (тифлопедагог) комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти»; дошкільний навчальний заклад № 7.

Чуркіна Вікторія Григорівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри виховання й розвитку особистості комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».

Чирва А.О., студентка Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Шишова Інна Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Шпиль Алла Володимирівна, практичний психолог комунального закладу «НВК Спеціалізований загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів № 26 – дошкільний навчальний заклад – дитячий юнацький центр «Зорецвіт» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області.

Яandrova Юлія Вячеславівна, кандидат психологічних наук, проректор з виховної роботи, доцент кафедри психології та здоров'я людини приватного вищого навчального закладу «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика».

Янкул Світлана Павлівна, заступник начальника відділу дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти та виховної роботи департаменту освіти і науки Кіровоградської облдержадміністрації.

Яременко Людмила Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри прикладної математики, статистики та економіки КДПУ імені Володимира Винниченка.

Яценко Вікторія Олександрівна, завідувач Кіровоградської обласної психолого-медико-педагогічної консультації.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ІДЕЇ ГУМАННОЇ ПЕДАГОГІКИ
ТА СУЧАСНА СИСТЕМА
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ**

*Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої
97-річчю від дня народження Василя Сухомлинського,
м. Кіровоград, 29-30 вересня 2015 року*

Укладач – Жосан Олександр Едуардович,
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки,
психології і корекційної освіти комунального закладу
«Кіровоградський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»

Коректор – Петренко В.П.

Підписано до друку 28.10.2015 р.
Формат 60x84¹/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнограф. Умов. друк. арк. 29,25. Обл.-вид. арк. 22,90.
Тираж 100 прим. Зам. № 0081.

Приватне підприємство «Ексклюзив-Систем»
Вул. Т. Шевченка, 25, м. Кіровоград, 25006
Тел./факс 24-35-53

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4470 від 17.01.2013 р.*